הלכה · משנה תורה · מפרשים · שער המלך · ספר עבודה

שער המלך על משנה תורה, הלכות מעשה הקרבנות

רבי יצחק נוניס בילמונטי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

שער המלך על משנה תורה, הלכות מעשה הקרבנות

רבי יצחק נוניס בילמונטי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/שער-המלך-על-משנה-תורה-הלכות-מעשה-הקרבנות/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה 38-202611162349v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ג 4
הלכה יג 4
פרק יד 14
הלכה ח 14
הלכה יג 15
פרק טו 17
הלכה א 17

פרק ג

הלכה יג

וצריך הסומך לסמוך בכל כחו. הנה התוס' ז"ל בפסחים דפ"ט ע"א ד"ה ואלו פסח לא בעי סמיכה כתבו וז"ל ס"ל סמיכה בכל כחו בעינן דאי לא בעינן אלא כל דהו לא הויא עבודה בקדשים ובאין דורשין פלוגתא דתנאי היא עכ"ל והנה הרואה יראה שדבריהם מן המתמיהין שהרי בפרק אין דורשין לא הוזכר שם פלוגת' דתנאי כלל אי בעינן סמיכה בכל כחו או לא דהכי אמרי התם אמר רמב"ח ש"מ סמיכ' בכל כחו בעינן דאי ס"ד לא בעינן סמיכה בכל כוחו מאי קא עביד ליסמוך ואדרבה מדפרכינן עלה מברייתא דקתני ר"י אומר בנות ישראל סומכות רשות משמע בהדיא דהא דרמב"ח דאמר בעינן סמיכה בכל כחו דכ"ע הוא דאל"כ מאי פריך אימא דר"י ס"ל דלא בעינן סמיכה בכל כחו. והנראה לי ליישב דבריהם הוא דמשמע להו דפלוגתא דתנאי היא משום דקשיא להו בסוגיא דהתם דקאמר אמר רבי יוחנן אל תהי שבות קלה בעינך שהרי סמיכה אינה אלא משום שבות ונחלקו בה גדולי הדור ופריך עלה פשיטא כו' ומשני לאפוקי ממ"ד בסמיכה גופא פליגי קמ"ל בשבות הוא דפליגי דאמאי לא פריך עלה בגמרא וכי ר"י טעמא דב"ש אתא לאשמועינן כדפריך בגמר' בדוכתי טובא וכי טעמא דב"ש אתא לאשמועינן מש"ה ס"ל ז"ל דר"י ב"י דקאמר בשמעתין לקמן דפלוגתייהו דב"ש וב"ה בסמיכה עצמה היא אי שלמי חובה טעונין סמיכה או לא ולא מפרש לפלוגתייהו בתכף לסמיכה שחיט' כאידך תנא הוא משום דס"ל דלא בעינן סמיכה בכל כחו והלכך אפילו אי ס"ל לב"ש דלא בעינן תיכף לסמיכה שחיטה מ"מ כיון דלא בעינן בכל כחו ליכא שבות כלל ואמאי קאמר דאין סומכין עליהן אלא בעי"ט משום הכי ס"ל לר"י ב"י דפלוגתא היא בעיקר הסמיכה עצמה אי טעונה סמיכ' אי לאו ומעתה היינו דאתא ר"י לאשמועינן שפיר לאפוקי מ"ד בסמיכה עצמ' הוא דפליגי ולא בעינן סמיכה בכל כחו קמ"ל דפלוגתייהו משום שבות ובתיכף לסמיכה שחיטה הוא דפליגי כאידך תנא ולעולם דכ"ע בעינן סמיכה בכל כחו ומאי דפריך בגמרא מברייתא דקתני ר"י אומר בנות ישראל סומכות רשות כו' ולא משני דר"י ס"ל דלא בעינן סמיכה בכל כחו היינו משום דר"י דקאמר נשים סומכות רשות קאמר הכא בשמעתין דפלוגתייהו דב"ש וב"ה בתיכף לסמיכה שחיטה הוא דפליגי ואם כן ע"כ דס"ל דבעינן סמיכה בכל כחו וכר"י ומשום הכי הוצרך לשנויי דא"ל אקפו ידייכו כנ"ל לפי חומר הנושא. עוד נראה לי לפרש דבריהם ע"ד אחר יותר נכון והוא ע"פ מ"ש הרב קרבן אהרן פ' ויקרא דמ"ג ע"ג דמתוך דברי רש"י בפרק כסוי הדם דפ"ה ע"א שכתב ורב יוסף לטעמיה דאמר נשים סומכות רשות ולא אמרי' עבודה עובדת בקדשים ה"נ

לא אמרינן מחללת י"ט משמע דס"ל דמאי דקאמר ר"י נשים סומכות רשות היינו אפי' סמיכה גמורה בכל כחו ולא באקפויי ידא כמ"ש התוס' שם ולא אמרינן בסמיכה עבודה עובדת בקדשים שכך נתנה התור' לאנשים חובה והיא בעצמה מה שנתנה לאנשים רשות הן אמת שמסוגיא דפרק אין דורשין לא יתיישב כלל לפי זה דאם כן אמאי הוצרכו בגמרא לאוקומי מעשה דאבא אלעזר דא"ל אקפו ידייכו והלא לר"י סמיכה גמורה התיר ואין ראי' כלל מהמעשה דאדרבא הוי מעשה לסתור ותי' הרב ז"ל דההוא קרבן לא הי' לנשים חלק בהן אלא נשים מקריבין לחוד ולזה משום נחת רוח לנשים לא מפני שהי' קרבנן הוא דעבוד סמיכה ולזה מקשה בגמרא דאחר שאין הקרבן שלהן היכי שרינן לעבוד עבודה בקדשים מפני נחת רוח בלחוד ותי' דא"ל אקפו ידייכו כו' אמנם נשים המקריבות אם רוצות לעשות סמיכ' גמור כאנשים עושות לדעת ר"י ובהא פליגי דלדעת ת"ק אין עושין סמיכ' מפני שהיא עבודה בקדשים ואפילו להקפות לא שרינן להו כלל דלא ליתו לזלזולי בקדשים ויבואו לידי קלקול וע"ז מייתי ר"י ראי' לדבריו ממעשה דאבא אלעזר דבקרבן שאינו שלהם משום נחת רוח הוציאו העגל לעזרת נשים וסמכו עליהם סמיכ' קלה ומינה שאלו הי' הקרבן שלהם יסמכו סמיכה גמורה והוא היפך דעת ת"ק דאמר אין מניחין אותן לסמוך לא סמיכ' גמורה ולא סמיכ' קלה לאקפויי ידא את"ד ז"ל ע"ש וכתב עוד שם שמדברי התוס' בפ"ב דר"ה דל"ג ובפ' המוצא תפילין דצ"ו משמע שהן מפרשים כפי' רש"י ז"ל דפ' כסוי הדם דמ"ש ר"י נשים סומכות רשות היינו סמיכ' גמור' כל שהקרבן הוא שלהם וכן נראה דעת הר"ן ז"ל שכתב ברפ"ב דסוכה וז"ל ואיכא למידק כו' דהא ע"כ לא איפליגו התם בנשים סומכות רשות או לא אלא במצות עשה שיש בעשייתה צד איסור כשהוא שלא במקום מצוה כגון סמיכה שהוא סומך עליו בכל כחו ומשתמש בקדשים ומשום הכי למאן דלית ליה נשים סומכות רשות אסור דאיסורא קא עביד ע"כ הרי שכתב דבסמיכה בכל כחו הוא דפליגי ויש סעד לפי' זה ממאי דפריך בגמרא ואי ס"ד סמיכה בכל כחו בעינן משום נחת רוח עבדי עבודה בקדשים דק"ק דאדפריך ממעשה דאבא אלעזר דקאמר לא מפני סמיכ' בנשים אלא כדי לעשות נחת רוח אמאי לא פריך מעיקר מילתיה דר"י דקאמר נשים סומכות רשות דאי ס"ד סמיכה בכל כחו בעינן היכי קאמר סומכות רשות הא הוי עבודה בקדשים אלא משמע דמדר"י גופה לא ק"ל דס"ל דכיון דקרבן הוה שלהם התורה נתנה להם רשות ולא הוי עבודה בקדשים וכמ"ש ומעתה נתבארו דברי התוס' ז"ל דמ"ש ובפרק אין דורשין פלוגתא דתנאי היא אין כונת' לומר דפלוגתא דתנאי היא אי בעינן סמיכה בכל כחו או לא דבהא ליכא מאן דפליג אלא כונת דבריהם ז"ל למ"ש בגמרא שם אלא משום סמיכה דמותר הפסח בעי סמיכה

ואלו פסח לא בעי סמיכה דס"ל סמיכ' בכל כחו בעינן ומשו"ה לא מצי למיעבד סמיכה מס' משום דהוי עבודה בקדשים דאי לא בעינן אלא כל דהו לא הויא עבוד' בקדשים ואם כן ליעביד סמיכה מס' ואהא כתבו ובפ' אין דורשין פלוגתא דתנאי היא כלומר דסמיכה בכל כחו נמי איכא פלוגתא אי מצי למיעבד סמיכה בקרבן דלא בעי סמיכה דלר"י אף על גב דקרבן נשים לא בעי סמיכה אפילו הכי סומכות רשות בקרבן שלהם סמיכה גמורה ואין כאן משום עבודה בקדשים ומינה דבפסח נמי אף ע"ג דלא בעי סמיכה מצי למעבד סמיכה דומיא דנשים ואין כאן משום עבודה דקדשים דכי היכי דלר"י מעוטא דבנ"י סומכי' ואין בנות ישראל סומכות אינו אלא לרשות ה"נ מעוטא דממעטינן פסח מסמיכה אינו אלא לרשות וא"כ מ"ש בפסחים אלא משום סמיכה היינו לומר דההיא ברייתא ד"ה שנתערבו עורות פסחיהן אתיא כת"ק דר"י ואין תימא ממה שהן סותרים לדבריהם למ"ש בפ' כיסוי הדם שהרי כבר כתב הרב קרבן אהרן שמדברי התו' דר"ה ודעירובין נראה דס"ל כפרש"י כנ"ל: ובהא ניחא לי מ"ש רש"י ז"ל לקמן בשמעתין ד"ה ב"ש היא וז"ל דאמר מביאין שלמי' של י"ט שהן חובה ואין סומכין עליהם כו' וקסבר לא גמרינן שלמי חובה משלמי נדבה כו' ולא דחיא סמיכה דידהו י"ט כו' ע"כ ולפי הנראה דהוצרך רש"י לזה משום דק"ל דאם כן אמאי נקטו ב"ש וב"ה פלוגתייהו בי"ט הא בעלמא הוה ליה לאיפלוגי אי ש"ח טעונין סמיכה או לא מש"ה כתב דלב"ש לא דחיא סמיכה דידהו י"ט כלומר דהשתא משום הכי נקטו פלוגתייהו בי"ט לומר דבי"ט אין סומכין עליהן אף מתור' רשות משא"כ בחול דאף על גב דאין טעונין סמיכה מ"מ מתורת רשות מצי למעבד וכ"כ המאירי ז"ל בשיטה כ"י וז"ל לא נחלקו אלא על הסמיכה עצמה דלב"ש ש"ח אין טעונין סמיכה והוא לא יסמוך בי"ט אף מתורת רשות ע"כ ויש לתמוה עליו שהרי לב"ש כיון דש"ח אין טעונין סמיכה מאי אירייא י"ט אפי' בחול נמי לא מצי למעבד דהו"ל עבודה בקדשים אי ס"ל לרש"י ז"ל כמ"ש לעיל דלהך תנא דמפרש פלוגתייהו בשלמי חוב' אי טעון סמיכה או לא ס"ל דל"ב סמיכה בכל כחו א"כ בי"ט נמי ש"ד למיעבד סמיכה וכדאמרינן בחגיגה ש"מ סמיכה בכל כחו בעינן דאי לא בעינן בכל כחו מאי קעביד ליסמוך וא"כ מאי האי דכת' רש"י לא דחיא סמיכה דידהו י"ט דמשמע דבחול שרי למעבד ובי"ט לא אכן על פי האמור יש ליישב דרש"י ז"ל לשיטתיה אזיל דסבירא ליה דלר"י נשים סומכות רשות סמיכה בכל כחו ולא אמרינן עבודה עובדת בקדשים ואם כן לר"י כי היכי דנשים אע"ג דלא בעי סמיכה מצו למיעבד סמיכה ה"נ בש"ח לב"ש אע"ג דס"ל דאין טעונין סמיכ' מ"מ אי בעו למעבד עבדי אלא דבי"ט ס"ל לב"ש דאין סומכים אף מתו' רשות משום דהוה ליה משתמש בב"ח וא"כ מ"ש רש"י

ז"ל לא דחיא סמיכה דידהו י"ט היינו אליבא דר"י דקי"ל כותיה כמ"ש התוספות בר"ה ובעירובין ומשום דק"ל אמאי נקטו פלוגתייהו בי"ט כמ"ש לעיל וע"פ האמור יש ליישב מה שהוקשה אצלי זה ימים על מ"ש רש"י בעירובין פרק מי שהוציאוהו דף נ' ע"א ד"ה והרי מעשר בהמ' שכתב וז"ל וכי קרא לשנים עשירי בבת א' אמרינן דחד מינייהו מעשר גמור דאמר רבא כו' ומה בין שלמים למעשר שהשלמים טעונין סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק משא"כ במעשר והשתא דקרא בבת אחת ולא ידע הי עשירי גמור והי אחד עשר שנקרא עשירי תרווייהו בעו תנופה חזה ושוק ולבי אומר דאינו מברך על הסמיכה ועל התנופה דלא להוי ברכה לבטל' כו' עכ"ד: והדבר תמוה דאיך אפשר לעשות סמיכה בב' הא הוה ליה עבודה בקדשים דאכל חד מינייהו איכא לספוקי שמא מעשר הוא וקא עביד עבודה בקדשים וכמ"ש רש"י ז"ל בפסחים דף הנז' ד"ה בעי סמיכה גם בזבחים דע"ד פרכי' אמתני' דקתני קדש' בקדשי' מין במינו יקרב לשם מי שהוא והא בעי סמיכ' ופירש"י הא בעי סמיכ' בבעליו ולא ידעי' מאן נינהו ואם איתא דמצי לעשות סמיכ' מס' מאי קו' הא איתיה בתקנתא שיעשו שניהם מס' סמיכה על כל קרבן וקרבן דהשתא ממ"נ איכא סמיכה בבעלים אלא ודאי דסמיכה מס' לא אפשר למעבד משום דהוי עבודה בקדשים אכן ע"פ מ"ש הנה נכון דרש"י ז"ל לשיטתיה קאזיל דס"ל דלר"י דקי"ל כותיה דס"ל נשים סומכות רשות היינו אפי' סמיכה בכל כחו וליכא משום עבודה בקדשים משום דכך נתנה התורה לאנשים חובה ולנשים רשות וכמ"ש הרב קרבן אהרן וא"כ כי היכי דמיעוטא דבנ"י סומכין ואין בנו' ישראל סומכות אינו אלא לרשות וליכא משום עבודה בקדשים ה"נ מיעוטא דממעטינן מעשר מסמיכה אינו אלא לרשות וליכא משום עבודה בקדשים וההיא דפסחים דקאמר אלא משום סמיכה היינו לומר דההיא ברייתא ת"ק דר"י וכמ"ש לעיל מיהו לדידן דקי"ל כר"י אין כאן קפידא כלל והא דפריך בזבחים בפשיטות והא בעי סמיכה ולא משני דר"י היא דסבירא ליה נשים סומכות רשות התם שאני דכיון דהקרבן אינו שלו לא מצי למעבד סמיכה מספק דשמא אינו שלו והוי עבודה בקדשים וכההיא דאבא אלעזר שכתב הרב קרבן אהרן כנ"ל ודוק: ודע שמה שכתב רש"י דיקרבו שניהם ותרווייהו בעו תנופת חזה ושוק כו' אינו אלא לר"ש דסבירא ליה מביאין קדשים לבית הפסול אבל לרבנן דסבירא להו אין מביאין קדשים לבית הפסול ליתיה בתקנתא אלא ירעו עד שיסתאבו דהכי אמרינן התם בשלהי בכורות תני חדא ירעו ותני חדא יקרבו ל"ק הא דתניא ירעו רבנן כו' והא דתנייא יקרבו ר"ש היא דאמר מביאין קדשים כו' ויש לתמוה על התוס' ז"ל שם בד"ה עשירי שכתבו וז"ל רש"י הגיה בפי' כתב ידו דשניהם ירעו עד שיסתאבו לפי שאין מתן דמיה' שוה שהשלמי' טעונין

מתן דמי' ומעשר מתנ' אחת כו' וצ"ע דזה דלא כמאן דאי לר"ש הא אמרינן דיקרבו ואי לרבנן דר"ש הא אמרי' התם דה"ט משום דאין מביאין קדשים לבית הפסול ולא משום מתנות הוא ומהתימה עליהם איך אשתמיט מנייהו סוגיא דבכורות וצ"ע ועיין בתוס' שם בבכורות ועיין בתוס' ז"ל פ' יה"כ דע"ד ד"ה אצטריך שנראה מדבריהם דס"ל דהא דנשים סומכות רשו' היינו דוקא באקפויי ידא כשיטתם ז"ל בפ' כיסוי הדם שכתבו וז"ל ובפ"ק דחגיג' דתניא זכורך ולא טומטום ופריך אצטריך קרא למעוטי ספיקא י"ל דהתם פריך משום דבלאו קרא הוה ידעינן דמס' לא לייתי דהיכי ליעביד לסמוך דילמא אשה היא וקא עביד עבודה בקדשים לא לסמוך גברא הוא וקא מבטל מצות סמיכה עכ"ל וכ"כ ברפ"ק דחגיגה יע"ש הנה מבואר דס"ל דהא דנשים סומכות רשות היינו באקפויי ידא דאי בכל כחו מאי פריך בחגיג' אצטריך קרא למעוטי ספיקא אימא דהך ברייתא ר"י היא דס"ל נשים סומכות רשות דהשתא אי לאו קרא הייתי אומר דלייתי מס' ויעשה סמיכה ממ"נ וכן ראיתי להרב ח"ה ז"ל בפ"ק דחולין דכ"ב ד"ה אצטריך שכתב כן וז"ל ואפילו למ"ד נשים סומכות רשות היינו באקפויי ידא אלא שמ"ש עוד שם וז"ל אבל בפר"א דמילה כתבו התוס' דאינו יכול לסמוך דהיכי נעביד מס' לא מייתי על תנאי דאם נקבה תהא עולת נדבה דלא ליהוי חולין בעזרה דהא עולת ראיה לא בעי סמיכה כי' והוא תמוה דבפ"ב דביצה וחגיגה מוכח דעולת ראיה נמי בעי סמיכה וכ"כ רבינו וצ"ע עכ"ל ואני תמיה עליו אדק"ל מהא דשמעתין ודחגיגה תיקשי ליה דברי התוס' עצמם דכיון דס"ל דעולת ראיה לא בעי סמיכ' איך כתבו דמס' לא מייתי על תנאי משום דאינו יכול לסמוך הא אדרבא היא הנותנת דכיון דעולת ראיה לא בעי סמיכ' לייתי על תנאי בלא סמיכ' דהשתא ממ"נ לא בעי סמיכה דאם נקבה היא קרבן נשים ל"ב סמיכ' דבני ישראל סומכי' ולא בנות ישראל ואם הוא זכר הוי עולת ראיה ולא בעי סמיכ' ולכן הדבר ברור שט"ס נפל בדבריהם וצ"ל דהא עולת ראיה בעי סמיכה וכונת' מבוארת למ"ש דאי עולת ראיה לא הוה בעי סמיכה הוה מייתי על תנאי בלא סמיכה כמ"ש אבל כיון דעולת ראי' בעי סמיכ' לא מצי מייתי על תנאי דהיכי ליעבוד לסמוך דילמא נקבה היא והוי עבודה בקדשים לא לסמוך דילמא זכר הוא והוי עולת ראיה ובעי סמיכה והיינו כמ"ש בפרק יה"כ וזה ברור אך אכתי ק"ל לדעת רש"י ז"ל דכפי דבריו נמצא דלהך תנא דס"ל דפלוגתייהו דב"ש וב"ה בשלמי חובה אי טעונין סמיכה או לא ס"ל נמי דה"ט דב"ש דאין סומכין עליהן בי"ט אף מתורת רשות היינו משום שבות דקא משתמש בב"ח ק' דא"כ היכי משני בגמ' התם בחגיגה לרבי יוחנן דאמר אל תהי שבות קלה בעינך שהרי סמיכ' אינו אלא משום שבות כו' דאתא לאשמועינן לאפוקי ממ"ד בסמיכה גופה פליגי קמ"ל

דבשבות פליגי ואי כפי מ"ש רש"י הא למ"ד נמי דבסמיכה גופה פליגי ס"ל דטעמייהו דב"ש דאין סומכין עליהן בי"ט אפילו מתורת רשות היינו משום שבות דמשתמש בב"ח וא"כ היכי אשמועינן ר"י במאי דקאמר שהרי סמיכה אינה אלא משום שבות דאתא לאפוקי ממ"ד בסמיכה גופה פליגי וי"ל דהך לישנא דקאמר ר"י שהרי סמיכה אינה אלא משום שבות משמע דטעמייהו דב"ש אינו אלא משום שבות ואע"ג דטעונין סמיכה אפי"ה משום שבות גרידא גזרו עליו ואלו למ"ד בסמיכ' גופה פליגי וטעמייהו דב"ש דס"ל דאין סומכין בי"ט משום שבות היינו משום דס"ל דאין טעונין סמיכה אמנם אי הוה ס"ל דטעונין סמיכה ה"נ דהו' ס"ל דסומכין בי"ט אע"ג דאיכא שבות וכדס"ל לב"ה ומ"מ דברי רש"י שם בחגיגה סותרים למ"ש בשמעתין שכתב שם בד"ה לאפוקי ממ"ד בסמיכה עצמה פליגי ומאן דאסר לאו משום שבות אסר אלא משום דס"ל דלא בעו סמיכה כו' ויש ליישב בדוחק:

ועוד נראה לי לפרש דבריהם על דרך אחר והוא הנכון בעיני דמ"ש בפ' אין דורשין פלוגתא דתנאי היא לא קאי אמ"ש שם ס"ל סמיכה בכל כחו בעינן אלא כונת דבריהם הכי אזלי דרצו להוכיח דמאן דתריץ התם בפסחים אלא משום סמיכה דאלו פסח לא בעו סמיכה כו' ע"כ ס"ל דסמיכה בכל כחו בעינן וכדס"ל לרמב"ח בפ' אין דורשין ומש"ה קאמר דמס' לא מצי למיעבד סמיכה דהוי עבודה בקדשים דאי לא בעינן אלא כל דהו לא הויא עבודה בקדשים ואם כן אכתי ליעביד סמיכה מס' ולזה כתבו בפרק אין דורשין פלוגתא דתנאי היא כונתם לומר דזה שכתבו דבסמיכה כל דהו לא הויא עבודה בקדשים ומצי למיעבד סמיכה מס' בפ' אין דורשין פלוגתא דתנאי היא אי בסמיכה כל דהו דהיינו באקפויי ידא איכא משום עבוד' בקדשים או לאו לפום מאי דמסיק דאמר להו אקפו ידייכו דלת"ק דר"י אפי' באקפויי ידא איכא איסורא משום דמחזי עבודה בקדשים ולר"י באקפויי ידא שרי ואם כן כיון דפלוגתא דתנאי היא לא הול"ל התם בפשיטות אלא משום סמיכה כו' אלא הוה ליה לסיים ולומר הא מני ת"ק דר"י היא דס"ל דבאקפויי ידא איכא איסורא משום דמחזי כעבודה בקדשים אלא משמע ודאי דלמאי דתריץ התם אלא משום סמיכה ס"ל דסמיכה בכל כחו בעינן דהשתא ההיא ברייתי' אתייא ככ"ע כנ"ל נכון כל זה כתבתי ליישב דברי התוס' דפסחים: האמנם מצאתי להתוס' ז"ל בר"פ מצות חליצה ד"ה ואין ב"ד שקול שכתבו וז"ל וי"ל דהתם נמי איכא פלוגתא אי בעינן סמיכה בכל כחו או לא כו' ע"ש וא"כ ע"כ צ"ל כדרך הראשון שכתבתי כנ"ל: גרסינן בירושלמי בפרק אין דורשין אמר ר"י בר בון רשב"ל הוה עבר קומי סדרא כו' הדין פסוקא ויזבחו לה' זבחים ויעלו עולות לה' למחרת היום ההוא מאן דמפסיק ליה כב"ש מאן דקרא כולה

כב"ה ניחא עולות למחרת היום שלמים למחרת היום ואין שלמים באין כבית שמאי אמר ר"י בר בון דוד מת בעצרת והיו כל ישראל אוננים והקריבו למחר ע"כ ע"ש בפי' הרב שדה יהושע ז"ל וראיתי להרב משנ"ל ז"ל ה' אבל פ"ג הלכה ט' שכתב וז"ל ובעיקר דברי ר"י שאמר לפי שדוד מת בעצרת היו כל ישראל אוננים והקריבו למחר אני תמיה דאם כונתם היא מההיא דאמרינן פרק אלמנה נזונת אותו היום שמת רבי בטלה כהונה וכתב רבינו נשיא שמת הכל מטמאין עליו אפילו כהנים כו' אם הדבר כן ת"ל שהכל היו טמאי מת ואם כן איך הקריבו למחר הא בעי הזאה ג' וז' וכי תימא דלמחרת לאו דוקא אלא הכונה היא ביום הז' לאחר שהזו וטבלו הביאו שלמים ואכלו אותם לערב גם זה לא יתכן שהרי התוס' פרק תמיד נשחט עלה דההיא דאמרינן ערל וטמא משלחין קרבנותיהן הקשו דטמא איך משלח והא בעי סמיכה כו' ותי' דמיירי בעופות ואם כן אף ביום הז' לאחר שהזה וטבל עדיין הוא טמא וחייב כרת על ביאתו וכי תימא דעולות אלו היו עופות גם זה לא יתכן שהרי מילתא דפשיטא דעולות אלו לא היו נדרים ונדבות דלכ"ע אין קרבין בי"ט אלא עולת ראיה היא ועולת ראיה אינה באה מן העוף ואף לדעת רבינו דס"ל דעולת ראי' באה מן העוף מ"מ אכתי שלמים לא משכחת לה דהא שלמים לעולם אינם באין מן העוף וכי תימא דשלמים אלו היו ממעשר בהמה דלא בעי סמיכה גם זה לא יתכן דהא מדברי הירושלמי משמע דבעי לאוקומי קרא כב"ש ולב"ש אף שלמי חגיגה אינם באין מן המעשר כדאיתא בפ"ק דחגיגה ד"ז ואולי נאמר דשלמים אלו היו שלמי שמחה דלכ"ע באין מן המעשר את"ד יע"ש והנה מה שהקשה הרב ז"ל מדברי התוס' בפ' תמיד נשחט שכתבו דההיא דערל וטמא כו' נראה דלק"מ שהרי התוס' ז"ל פרק כל הגט דכ"ח ע"ב ד"ה והא ובזבחים דע"ד ע"ב כתבו דדוקא היכא דיכול לקיים מצות סמיכה שיביאנה הוא עצמו אין לו לעשות בלא סמיכה אמנם היכא שאין תקנה אחרת לאותן קרבנות אלא שיקרבו בלא סמיכה טוב להקריבן בלא סמיכה ממה שנאמר ימותו כולם והביאו ראיה מההיא דפ"ב דקדושין בהמה שנמצאת בין ירושלים כו' וכתבו עוד דההיא דערל וטמא איירי כגון שאין לו תקנה להמתין שמתו אחיו מחמת מילה וטמא כגון זב ומצורע שאין רפואתו תלוי' בו כו' ע"ש אם כן נראה ודאי שאף התוס' ז"ל פרק תמיד נשחט שתי' דההיא דערל וטמא איירי בעופות אזלי ומודו למ"ש בפ' כל הגט ובזבחים דהיכא דאין לו תקנה יכול להקריב בלא סמיכה וכמו שהכריחו מההי' דפ"ב דקדושין אלא שמה שהוכרחו לומר דמיירי בעופות היינו משום דסתמא קתני ערל וטמא משלחין קרבנותיהן ומשמע להו דמיירי בכל עניין אע"ג דאיכא בתקנתא לערל עד שימול ולטמא עד שיטהר אם כן איכא למימר שפיר דלמחרת היום לאו דוקא אלא ליום

הז' אחר שהזו וטבלו הביאו שלמים ומשום סמיכה אין קפידא כיון דליתיה בתקנתא ולא אפשר בלאו הכי ויכולים להקריבם בלא סמיכה גם מ"ש דעולות אלו היו עופות לא ידענא מאי קאמר שהרי קרא בהדיא כתיב ויזבחו לה' כו' למחרת היום ההוא פרים אלף אלים אלף ואולי דס"ל להרב דפרים אלף דכתיב בקרא לא הקריבו ביום הז' אלא מז' ואילך ולא קאי אלמחרת היום דכתיב לעיל מיניה וזה ודאי דוחק דכל כי האי הי"ל להרב ז"ל לפרש ובר מן דין קשה דהא קרא אזבחים כתיב ועופות לאו בכלל זבחים הם כדאיתא פרק פרת חטאת דקי"ט ואף למ"ש מרן בריש ה' חגיגה דעופות בכלל זבחים לא כתבו כן אלא בזבחים האמורים במשנה ובברייתא אבל בזבחים דכתיבא בקרא דייק טפי ולכ"ע עופות לאו בכלל זבחים וכבר כתבתי שם בזה באורך גם מ"ש עוד וכי תימא דשלמי' אלו היו ממעשר בהמה כו' שמעתי מהחכם השלם רב ועצום כמוהר"י אשכנזי ז"ל דלא קשיא מידי שהרי לב"ש ס"ל דשלמי חגיגה אינם טעונין סמיכה משום דלא ילפי שלמי חגיגה משלמי נדבה וכדאמרי' בפ"ב דביצה ואף לר"י דס"ל התם דלא נחלקו ב"ש וב"ה על הסמיכה עצמה שצריך אלא על תכף לסמיכה שחיטה דב"ש ס"ל דלא בעי' תיכף לסמיכה שחיטה וב"ה ס"ל דבעינן תיכף לסמיכה שחיטה מכ"מ כיון דס"ל לב"ש דלא בעינן תיכף לסמיכה שחיטה משכחת לה סמיכה בטמאים דסמיך מאבראי וכדאמרינן בהדייא בזבחים דל"ב אמר ר' אדא בר אהבה סמיכ' אשם מצורע דאורייתא ותיכף לסמיכ' שחיט' דרבנן מתיבי וסמך ושחט מה סמיכה בטהורים אף שחיטה בטהורים ואי אמרת לאו דאורייתא בטמאים נמי משכחת לה דסמיך מאבראי וכ"כ רש"י ז"ל בראש הסוגי' דמאי דבעינן סמיכה בטהורים הוא משום דכתיב ושחט לפני ה' וכיון דבעינן תיכף לסמיכה שחיטה אין סמיכה מבחוץ ושחיטה מבפנים ואף למ"ש התוס' שם בד"ה מאי שנא דה"ט משום דבסמיכה גופא כתיב לפני ה' כבר כתבו שם דלמ"ד ביאה במקצת לא שמה ביאה ע"כ מאי דבעינן סמיכה בטהורים הוא משום דבעינן תיכף לסמיכה שחיטה דאי משום לפני ה' אפשר דמעייל ידה וסמיך וא"כ איכא למימר דר"י בר בון דקאמר דוד מת בעצרת והוו כל ישראל אוננים ס"ל דביאה במקצת ל"ש ביאה וכיון דס"ל לב"ש דלא בעינן תיכף לסמי' שחיטה משכחת לה סמיכה בטמאין דסמיך מאבראי גם במ"ש עוד הרב הנז' ושמא י"ל דלעולם ישראל לא נטמאו דאף דיש לדוד דין נשיא מ"מ משום המצוה דחל חיובא עליהם דהיינו מצות ראיה וחגיגה בשמחה אם היו מטמאים לא היו מתבטלות מצות אלו מש"ה לא נטמאו ומה שלא הקריבו באותו יום הוא מדין אונן שהרי סיים רבינו וכן הכל אוננין עליו כו' הקשה ה"ה הנז' מהא דגרסי' בפסחים ד"ע דאיבעי' לן התם לבן תימא אי יש בחגיגה משום שבירת עצם או לא ובעי

למפשטא מדתניא סכין שנמצאת בי"ד שוחט בה מיד בי"ג שונה ומטביל קופיץ בין בזה ובין בזה שונה ומטביל מני אלימא רבנן מ"ש סכין כו' קופיץ נמי הא חזי לחגיגה אלא לאו דבן תימא וש"מ יש בו משום שבירת עצם ומשני לא לעולם רבנן וכגון שבא בטומאה ופריך ס"ס מנא ידעי ומשני דמיית נשיא כו' ופרש"י דמיית נשיא ומצוה לכל ישראל להתעסק בו הרי דאע"ג דמתבטלין ממצות ראיה וחגיגה ושמחה אפילו הכי חייבין להתעסק בו הפך ממ"ש הרב ז"ל ולהא ודאי יש ליישב ולומר דע"כ לא כתב הרב ז"ל דכיון דהוו מתבטלין ממצות ראיה וחגיגה מש"ה לא נטמאו לו אלא דוקא כגון ההיא דדוד מת בעצרת דמשהאיר היום כבר נתחייבו במצות אלו ומשום הכי כיון דחל חיובא עלייהו קודם מיתת דוד תו לא פקעי מנייהו ומש"ה לא נטמאו לו וכמו שדקדק הרב ז"ל בלשונו דאפילו יש לדוד דין נשיא מ"מ משום המצוה דחל חיובא עליהם כו' אמנם בההיא דפסחים מיירי דמייתי נשיא בי"ד קודם חצות כיון דאכתי לא מטו זמן חיוב שלמי חגיגה בהא ודאי מודה הרב דחייבין להטמא לו וזה פשוט עוד כתב הרב הנזכר וז"ל אלא שעדיין לא נתקררה דעתי בכ"ז שהרי י"ט היה ובי"ט ליכא לא אנינות ולא אבילות כו' והנראה אצלי הוא דאף שאין אנינות במועד מ"מ אסור לאכול בקדשים משום טירדא וכדאמרינן בפ"ק דיומא די"ד שהקשו וכי האי גוונא מי חייל עליה אנינות והא מיגרשה ותי' נהי דאנינות לא חל עלה אטרודי מי לא מטרידנה והנה מסוגיא זו יש ללמוד דענין אונן של תור' דהיינו לאסור לאכול בקדשים הוא אף שמת בשבת שהרי שם הקשו ומי גזר ר"י שמא יאכל והתנן ר"י אומר אף אשה אחרת מתקנין לו שמא תמות אשתו ואי מתה אשתו עביד עבודה ולא גזר ר"י הרי דאף שמת ביוה"כ ס"ל לתלמודא דאיכא איסורא באכילת קדשים כו' וכן למדנו שאף מי שאין עליו חובת אנינות כגון התם דמגורשת היא למפרע מכל מקום משום טירדא אסור באכילת קדשים ואף שהוא י"ט כו' הן אמת שדין זה דטירדא אוסר בא"ק כעת לא מצאתי אותו בדברי רבינו ולא ידעתי אם איסור זה הוא מדרבנן וכעת הדבר צריך תלמוד את"ד ז"ל: והנה מה שכתב דאף שאין אנינות ביו"ט מכל מקום אסור באכילת קדשים והכריח הדבר מסוגי' דפ"ק דיומא אינו אלא לפרש"י ז"ל דכי משני בגמ' אטרודי מי לא מטריד היינו לומר דמשום טירדא אסור לאכול בקדשים דבעינן שמחה וגדולה כדכתיב לך נתתים למשחה אם כן מוכח בהדיא דאף שמת ביוה"כ אסור לאכול בקדשים משום טירדא אמנם לפי מה שפירשו התוס' ישנים שם דכי משני אטרודי מי לא מטריד לאו היינו משום דאסור לאכול בקדשי' דבעינן למשחה וגדולה כפירוש רש"י דאם כן מי שטבעה ספינתו בים ה"נ דיהא אסור אלא הכי פריך וכה"ג מי חל עליו אנינות כו' ואפי' הוה שייך למגזר ביוה"כ שמא יאכל

אע"ג דכ"ע לא אכלי הכא לא שייך למגזר דלאו אונן הוא ומשני נהי כו' איטרודי מי לא מיטריד וכיון דמצטער על כך הילכך אי הוה שייך למיגזר הוה פריך שפיר דנגזור שמא יאכל ביה"ך והוא אסור משום יה"ך נראה דאין ראיה מכאן כלל דאיכא למימר דהכי פריך ומי גזר ר"י שמא יאכל והתנן כו' לאו היינו משום אנינות דכיון שמת ביה"כ אין כאן אנינות אלא הכי פריך דכי היכי דגזר ר"י בכ"ג אונן שאינו עובד כל היום גזירה שמא יאכל ה"נ ניגזור הכא דאע"ג דאין דין אנינות ביה"ך מ"מ כיון דמצטער עליה חיישינן שמא יאכל ולאו אדעתיה ואסור משום יוה"כ וכי פריך בגמ' וכה"ג מי חל עליו אנינות הא מגרשה כו' ולא אסיק אדעתיה טעמא דאיטרודי מי לא מטריד ה"ה דהוה מצי למפרך משום דאין אנינות ביוה"כ דכיון דלא חל עליה דין אנינות לא גזרינן משום מאי דס"ד השתא אלא דעדיפה מינה קפריך דהא מיגרשה וקיימא ואין כאן דין אנינות כלל דמשום דאין אנינות ביה"כ לא ק"ל משום דכיון דהא מיהא אשתו היא ומצטער עליה אע"ג דאין דין אנינות נוהג ביה"כ איכא למיגזר שפיר שמא יאכל ולאו אדעתיה אלא מיהו משום דהא מיגרשה וקיימא ק"ל דכיון דמגורשת היא למפרע לא שייך למיגזר שמא יאכל שהרי לאו אשתו היא והו"ל כשאר כ"ג ביה"כ דלא חיישי' שמא יאכל ואהא משני נהי דמיגרשה וקיימא איטרודי מי לא מיטריד דכיון דלא גירשה אלא על תנאי ולצורך שניה אכתי חביבותיה גבה ואית לן למיחש שמא יאכל ולאו אדעתיה וכן צ"ל ע"כ אף לדעת הרב מש"ל שהרי כתב דאע"ג דאין אנינות במועד מ"מ אסור לאכול בקדשים משום טירדא ואם כן תקשי לפום ס"ד דמקשה דפריך וכה"ג מי חל עליה אנינות כו' ולא אסיק אדעתיה טעמא דאיטרודי מי לא מיטריד אמאי לא פריך מטעמא דאין אנינות ביה"כ ואי ס"ל דמשום טירדא אסור לאכול בקדשים א"כ מאי קא ק"ל וכה"ג כו' הא אע"ג דאין כאן אנינות משום טירדא אסור אלא עכ"ל דאף לפום ס"ד דמקשה ודאי קים ליה האי סברא דמשום טירדא אסור לאכול בקדשים ומש"ה לא ק"ל מטעמא דאין אנינות ביוה"כ אלא דהוה ס"ל דכיון דלמפרע היא מגורשת אין כאן טירדא כלל והו"ל כשאר כ"ג ביה"כ וכמ"ש ומ"מ נראה שהדין דין אמת אף לפי פי' תוס' ישנים דאע"ג דקיימא לן דאין אנינות במועד אינו אלא לענין אנינות של דבריהם דהיינו שהוא אסור לאכול בשר ויין לא גזרו חכמים בשבת וי"ט: אמנם לענין אנינות של תורה אפי' בי"ט ושבת יש דין אנינות עליו ואסור לאכול בקדשים ולא משום טעמא דטירדא כמ"ש הרב ז"ל וראיה מדתנן בפסחים בפרק האשה דצ"א אונן טובל ואוכל את פסחו לערב אבל לא בקדשים ואמרינן עלה בגמ' דקסבר אנינות לילה דרבנן והשתא אם איתא דאף לענין אנינות של תורה אין אנינות במועד למה לי למימר טעמא משום דאנינות לילה מדרבנן ת"ל דאין

אנינות בי"ט ומתני' היכי קתני אבל לא בקדשים הא כיון דאין אנינות במועד אמאי אסור לאכול בקדשים ולומר דמתני' איירי בפסח ב' זה ודאי דוחק גדול אלא מוכח ודאי דלענין אנינות של תורה אפי' במועד יש דין אנינות עליו: גם מאי דמספ"ל להרב ז"ל אי דין זה דטירדא אוסר בקדשים לדעת רש"י אם הוא מדאורייתא או מדרבנן לא ידענא מאי קא מספ"ל שהרי לדעת רש"י ז"ל שפי' דכי משני איטרודי מי לא מיטריד היינו משום דטרוד אסור לאכול בקדשים עכ"ל דס"ל דטירדא אוסר בקדשים מדאורייתא דאי דרבנן מאי משני הא כיון דאין איסורו אלא מדרבנן לא גזר ר"י שמא יאכל מידי דהוי אאנינות לילה דס"ל לר"י דכיון דאנינות לילה דרבנן כהן גדול אונן מקריב בלילה משום דהוה ליה גזרה לגזרה וכמ"ש התוס' בד"ה שאינו עובד ורש"י בד"ה גזרינן שמא יאכלו אם כן אכתי הדרא קושיא לדוכתא וכה"ג מי חיילה כו' וכיון דאינו אלא מדרבנן לא גזר ר"י וא"ל הכא שאני דגזרינן שמא יאכל ונמצא פוגע באיסור תורה דאוכל בי"ה דא"כ לא הוה ליה לרש"י למיהב טעמא משום דטרוד אסור בקדשים שהרי טעם זה אינו מעלה ומוריד כלל אלא מוכח דטירדא אוסר באכילת קדשים מדין תורה כנ"ל ודוק:

פרק יד

הלכה ח

חטאת ואשם כו' ואינם באים בנדר ונדבה. עיין מ"ש רש"י ז"ל פ"ק דנדרים ד"ו ד"ה אם מחויב כו' וז"ל שאם אמר הרי זה עלי חטאת אע"ג דלא היה מחויב כו' דבריו קיימין והוא תימא דהא קי"ל דאין חטאת בא בנדבה ועיין בהרמ"ע מפאנו סי' [כ"ו] וראיתי למורי הרב ז"ל בס' לשון למודים בהלכות נדרים סי' קי"ג תי' משם מוהר"י אירג"ס ז"ל דס"ל לרש"י דהא דאין חטאת בא בנדבה היינו דוקא לענין שלא להקריבו לקרבן חטאת אבל לענין שתחול קדוש' חטאת על הבהמה ודאי דנידר ונידב הוא ולמיתה אזלה והביא סמוכות לזה ממ"ש רש"י בתמור' דקכ"ו ע"ש באורך וי"ל לפי דבריו מהא דאמרינן בתמורה דקי"ו ר"י אומר ה' חטאות מתות ולד חטאת כו' ואם איתא שש חטאות מתות הו"ל לר"י למתני ותו דהתם אמרינן ד' נתנו להם והעמידום על ה' ר' נתן אומר אחת נתנו להם והעמידום על חמש ואם איתא העמידום על שש הול"ל וי"ל דברייתא לא קחשיב אלא במי שמחוייב חטאת גמור הראוי להקרבה אלא שבא הלכה למשה מסיני ומיעטינהו משא"כ במי שאינו מחויב חטאת דהא פשיטא להו דלא חזי להקרבה כיון שאין חטאת בא בנדבה והילכך למיתה אזלה והל"מ כי אתא דוקא אהני חמשה הוא דאתא דההיא פשיטא ודאי דאזלה למיתה ובהכי י"ל מה שראיתי מקשים משם הרב כמוהר"ר אפרים

פישיל ז"ל דאיך אפשר להסתפק בולד חטאת שהיא אחת מחמש חטאות אם היא אחת מהם שנאמרה למשה מסיני שהרי אמרינן בתמורה דקי"ח ע"א דהל"מ כל שבחטאת מתה באשם ירעה והשתא אם אחת שנאמרה למשה מסיני היא ולד חטאת באשם לא משכחת לה כה"ג שאין אשם בא אלא מן הזכרים ולפי האמור ניחא דהל"מ אצטריך למי שאינו מחויב חטאת ואמר ה"ז חטאת דפשיטא לן דלמיתה אזלה באשם ירעה ודוק:

הלכה יג

אחת נדרים ונדבות כו' אינו עובר בל"ת עד שיעברו עליו רגלי השנה כולה. כתב מרן ואף על גב דסתם מתני' בפ"ק דר"ה כר"ש לא חש לה רבינו כו' ועוד דמשמע דרבא ס"ל הכי וסתם ספרי כת"ק דברייתא יע"ש וראיתי להרב ל"ח בפ"א מה' חגיגה שהקשה עמ"ש רבינו שם דין ז' וז"ל ודבר זה מפי השמועה נלמד שחג השבועות כחג המצות לתשלומין כתב ז"ל נראה דדרשא זו היא הנאמרת בפ"ק דחגיגה די"ז ומנין לעצרת שיש לו תשלומין כל ז' שנאמר בחג המצות ובחג השבועות מקיש חג השבועות לחג המצות מה חג המצות יש לו תשלומין כל ז' אף חג השבועות כו' וקשה דבפ"ק דר"ה ד"ה אפליגו תנאי בבל תאחר ואמרו שם דר"מ וראב"י דסבירא להו דברגל א' או בב' רגלים עובר בבל תאחר דרשי להך הקישא דחג המצות וחג השבועות לכדר"א אמר ר' אושעיא דאמר עצרת יש לו תשלומין כל ז' ופריך עלה בגמרא ות"ק ור"ש דדרשי האי קרא לבל תאחר דבעינן ג' רגלים תשלומין דעצרת מנ"ל ומשני נפ"ל מדתני רבא בר שמואל אמרה תורה מנה ימים וקדש חדש מנה ימים וקדש עצרת כו' ואם כן כיון דרבינו פסק כת"ק דר"ש דהיכא דעבר עליו ג' רגלים עובר בבל תאחר ודריש לקרא לבל תאחר ע"כ תשלומין לעצרת נפ"ל מדתני רבה בר שמואל ואם כן איך כתב רבינו דרשא דר' אושעיא דלא אתי אלא אליבא דר"מ וראב"י ושמא מ"ש רבינו חג השבועות כחג המצות לאו מהאי קרא קאמר ליה אלא מדרשא דרבה בר שמואל וזה דוחק ועוד מה נעשה לסמ"ג ז"ל שכתב בעשין רכ"ח הך דרשא דר' אושעיא ובלאוין סימן של"א פסק כת"ק דר"ש יע"ש שהניחו בצ"ע וכן קשה לדעת הרע"ב דבפ"ק דר"ה פסק הלכה כת"ק דר"ש דבעינן ג' רגלים ואלו בפ"ק דחגיגה משנה ז' כתב דעצרת יש לו תשלומין מדרשא דר' אושעיא ולע"ד נראה ליישב ולומר דלרבינו ז"ל קשיתיה דכיון דהלכה כת"ק דר"ש וכמו שהכריח מרן ז"ל לדעת רבינו אם כן היכי דריש ר' אושעיא לקרא דחג המצות לתשלומין עד עצרת ואליבא דר"מ וראב"י דלית הלכתא כוותייהו ותו דהא דרבי אושעיא משמע דהלכתא היא דבפ' ואלו מגלחין דכ"ד ע"ב אמרינן דרש רב ענני בר ששון יום א' לפני עצרת ועצרת הרי כאן י"ד שמע ר' אמי איקפד אטו דידיה היא דר"א אר' אושעיא דאמר מנין

לעצרת כו' משמע דהא דר' אושעיא הלכתא היא דאל"כ הו"ל לאתויי מדרש' דרבה בר שמואל דאתי אליבא דת"ק דר"ש דהלכתא היא ולא דרשא דרבי אושעיא אלא משמע בהא דרבי אושעיא אתיא נמי כת"ק דר"ש והיינו משום דרבינו ז"ל גריס כגי' ר"ח ז"ל שכתבו התוספות ז"ל בפ"ק דר"ה ד"ה ואין צריך לומר חג הסוכות שבו הכתוב מדבר ולמה נאמר לומר שזו היא אחרון זו היא גי' הקונטרס כו' ור"ח גריס אין צריך לומר בחג המצות דבו פתח הכתוב תחילה ולמה נאמר לומר שזה ראשונה עכ"ל וא"כ איכא למימר דאע"ג דת"ק דריש ליתורא דחג המצות וחג השבועות לבל תאחר מ"מ אכתי ק"ל קו' ר"ש דקאמר אצ"ל בחג המצות שבו פתח הכתוב תחילה ואפילו שהזכירן לג' רגלים לבל תאחר מ"מ כיון דכתיב שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך בחג השבועות ובחג הסוכות ממילא ידעינן דבחג המצות מדבר דבו פתח הכתוב תחילה ואם כן אייתר ליה חג המצות לת"ק דר"ש להיקשא לומר מה חג המצות יש לו תשלומין כל ז' אף חג השבועות כן ותלמודא דפריך ות"ק דר"ש תשלומין לעצרת מנ"ל ומשני נפ"ל מדרבה בר שמואל כו' ולא משני דלת"ק דר"ש נפ"ל מיתורא דחג המצות איכא למימר דה"ה דהוה מצי לשנויי הכי אליבא דת"ק דר"ש אלא דכיון דלר"ש צ"ל ע"כ דנפ"ל מדרבה בר שמואל משום הכי משני חד שנויי לתרווייהו ואפילו לכשת"ל דקו' ר"ש לא חשיב ליה לת"ק וס"ל דכיון דקרא אצטריך למכתב בהדיא חג השבועות וחג הסוכות לבל תאחר כתיב נמי חג המצות בהדיא אגב אינך אפי"ה לא קשיא לת"ק תשלומין לעצרת מנ"ל דנפ"ל מדרבה בר שמואל מיהו קושטא דמילתא דהך דרבי אושעיא אתי כתנא קמא דר"ש וכדמוכח סוגי' דמ"ק וכמ"ש וא"ת אם איתא דלת"ק דר"ש אייתר ליה חג המצות להיקשא לומר דעצרת יש לו תשלומין כרבי אושעייא א"כ מנ"ל דקרא אתא לבל תאחר דבעינן ג' רגלים אימא דכול' קרא להא דרבי אושעייא הוא דאתא י"ל דס"ל לתנא קמא דאי עיקר קרא להכי הוא דאתא אם כן חג הסוכות למה לי למיכתב אלא מוכרח דקרא אתא לבל תאחר ותרווייהו שמעינן מיניה וס"ל לת"ק דלענין לינה לא בעינן היקשא לומר מה חג המצות טעון לינה אף חג הסוכות טעון לינה משום דנפ"ל מקרא דופנית בבקר וכמ"ש התוספות בפ"ב דחגיגה די"ז ע"א ד"ה אפילו חג הסוכות וליכא לאקשויי דאי משום יתורא דחג הסוכות הוא דיליף ת"ק דר"ש דקרא אתא לבל תאחר אם כן מנ"ל דבעינן ג' רגלים נימא דבחג הסוכות דוקא הוא דעובר בבל תאחר וכדס"ל לראב"ש י"ל דס"ל כת"ק דכיון דקרא בחדא מחתא מחתינהו לחג המצות וחג השבועות דחיקא מילתא לומר דחג הסוכות כתיב לענין בל תאחר וחג המצות וחג השבועות לענין תשלומין גרידא משום הכי ס"ל דכולהו כתיבי לענין בל תאחר אלא דילפינן מיניה תשלומין דעצרת מיתורא

דחג המצות כנ"ל: ודרך אגב ראיתי לבאר מ"ש התוספות בפ"ק דר"ה ד"ה ג' רגלים כסדרן וז"ל ומתני' דניסן ר"ה ר"ש היא והכי אמרינן לקמן יע"ש שדבריהם ז"ל לעין הקורא כל אשר בתוכו תמה שהרי בהדיא אמרינן התם נ"מ לעבור בבל תאחר ור"ש היא כו' ולא עוד אלא שהוצרכו להביא עצות מרחוק מדאמרינן לקמן ומשמע שכונתם למ"ש בגמ' ד"ז ע"ב באחד באלול ר"ה למעשר בהמה מני ר"מ היא כו' ולרגלים מני ר"ש היא כו' ואשר אני אחזה לפ' שבאו לאפוקי דלא נימא דמאי דקאמר בגמ' נ"מ לבל תאחר ור"ש היא לאו דוקא ר"ש אלא כראב"י נמי מצי אתי דאיכא למימר דראב"י לא פליג אר"ש אלא אמאי דקאמר דבעי' ג' רגלים כסדרן קאמר איהו דבב' רגלים עובר מיהו למאי דס"ל לר"ש דבעי' כסדרן וחג המצות תחילה בהא מודה ליה לר"ש ומאי דקאמר תלמודא ר"ש היא היינו משום דבדברי ר"ש מפורש בהדיא הכי ואיהו הוא מאריה דהאי שמעתתא קאמר דר"ש היא ואהא באו לאפוקי פי' זה וכתבו ומתניתין דניסן ר"ה ר"ש דוקא היא ולא ראב"י דלראב"י לא בעינן כסדרן והביאו ראיה מדאמרינן לקמן והיינו ממאי דפריך בדף ז' באחד באלול כו' מני ר"מ היא כו' ולרגלים מני ר"ש היא אימא סיפא ר"א ור"ש אומרים בא' בתשרי רישא וסיפא ר"ש ומציעתא ר"מ היא כו' ואם איתא מאי ק"ל אימא דרישא ראב"י היא ולא ר"מ אלא משמע דלראב"י לא בעי כסדרן ואפשר עוד שכוונו כמ"ש והכי אמרינן לקמן למאי דפריך בגמרא דף ד' ע"ב ור"ש וראב"י האי בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות מאי דרשי ביה ומשני מבעי להו לכדר"א כו' ואם איתא מאי פריך לראב"י הא לראב"י אצטריך חג המצות וחג השבועות למדרש דבעינן כסדרן וחג המצות תחלה אלא משמע ודאי דלראב"י לא בעי כסדרן ואי קשיא לך הא אכתי לתלמודא גופי' תקשי מנ"ל דלראב"י לא בעי כסדרן אדפריך וראב"י האי בחג המצות מאי דריש ביה י"ל דס"ל לתלמודא דאם איתא דלראב"י ס"ל דבעינן כסדרן מקרא דחג המצות ודריש ליה לקרא לבל תאחר אם כן הול"ל דבעינן ג' רגלים כר"ש ואע"ג דכתיב במועדיכם ומיעוט מועדים שנים מ"מ כיון דאיכא קרא דגלי בהדיא דבעינן ג' רגלים לא אמרינן מיעוט מועדים שנים אלא משמע ודאי דראב"י לא דריש קרא דחג המצות לבל תאחר ומשום הכי פריך דמאי דריש ביה כנ"ל ודוק:

פרק טו

הלכה א

האומר כו' ואם אחר שגמר בלבו והוציא בשפתיו שתהיה שלמים חזר כו' שאין חזרה בהקדש ואפילו תכ"ד כו'. הנה הרב ש"ך בחלק ח"מ סימן רנ"ה ס"ק ז' דחה דברי רבינו

בשתי ידים מסוגיא דפרק מרובה דע"ג דאמרינן התם וסבר ר"י תכ"ד כדבור דמי והתנן ה"ז תמורת עולה תמורת שלמים כו' ומתרצינן תרי תכ"ד הוו חד כדי שת"ל וחד כדי שר"ל כדי שת"ל לית ליה דנפיש מילי כדי שר"ל אית ליה הרי בהדיא דבגמ' רצה להשוות הקדש לשאר מילי לענין תכ"ד דאי כדעת רבינו מאי פריך שאני התם דהוי הקדש ואמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט ועיין בהרב מש"ל מה שתי' יע"ש אך את זה ראיתי בספר מחנה אפרים הנדפס בקרב ימים בהלכות צדקה סימן ח' שכתב דלק"מ לדעת רבינו כד דייקינן שפיר בסוגי' שם דקאמר מ"ד תכ"ד כדבור דמי והאי עיוני הוא דקא מעיין דלפי דעתו ה"פ מ"ד תכ"ד כד"ד ולא חשבינן ליה נמלך אלא אמרינן עיוני הוא דקא מעיין בה מעיקרא והוי כאלו אמר ב' דברים ביחד ומתחילה כי אמר ה"ז תמו' עולה היה מעיין אם יאמר שלמים ג"כ ועדיין לא גמר בדעתו לעולה בלבד קמ"ל דתכ"ד לאו כדבור דמי והשתא פי' דשמעתין דמרובה הכי הוא דאי ר"י ס"ל בעלמא תכ"ד כד"ד כיון שהכל הוא דבור אחד אם כן גבי הקדש נמי נימא דהאי לאו נמלך הוא אלא עיוני קא מעיין עכת"ד: ולע"ד דבריו לא האירו דהא רבינו ז"ל בפ"ב דשבועות דין י"ז פסק דתכ"ד כד"ד אפילו בכדי ש"ת לרב ואם כן איך פסק כאן כר"י דאמר ואם בנמלך לא אמר כלום ואם נפשך לומר דרבינו מיירי בדידעינן ביה דנמלך דלא שייך לומר עיוני קא מעיין קשה דנמצא ג"כ דאשמיט רבינו דינא דמתניתין עוד בה דאם כן קשה דמאי פריך בגמ' דר"י אדר"י נימא דמתניתין דקאמר ונמלך ואמר תמורת שלמים לא אמר כלום איירי בדידעינן דנמלך בהדיא וכדקא מיירי רבינו וקמ"ל דבהקדש תכ"ד לאו כד"ד לכן נראה לע"ד לומר דלרבינו ז"ל קשיתיה קו' התוספות ז"ל שהקשו שם בפ' מרובה ד"ה וכי תימא דרב אחא מדפתי דאמר תכ"ד כד"ד אפילו בכדי ש"ת לרב כמאן דלרבנן לית להו תכ"ד כלל ור"י נמי בתלמיד לרב מודה דלאו כד"ד יע"ש ומכח זה הוצרך לומר דמאי דפריך דר"י אדר"י הוא על אופן זה דהא חזינן לר"י דאית ליה תכ"ד כד"ד אם כן לענין עדות אף ע"ג דלא דמיא לעלמא דאלו בעלמא אמרינן תכ"ד כד"ד לומר דכיון דתכ"ד חזר בו אמדינן דעתיה דמעיקרא נמי לא גמרו בדעתו והיינו דהדר ביה מיד אמנם לענין עדות לא שייכא הא כלל לומר תכ"ד כד"ד וכיון דאיתזמו אטביחה איפסלו אגניבה ולא מצינן למימר דאטביחה דאיתזום איתזום אגניבה דלא איתזום לא איתזום ונקטינן ליה לחצי דבוריה ועם כל זה חזינן לר"י דבהא נמי ס"ל תכ"ד כד"ד והיינו משום דס"ל דכיון דחשבינן ליה חד דבורא כיון דבטיל לי' מקצ' דבורי' בטיל ליה כול' דאי נקטינן לדבורי' כול' דבורי' נקטינן ולא לחצאין כיון דחד דבור' הוא ועיין ברש"י ז"ל והיינו דפריך בגמ' ומי אית ליה לר"י תכ"ד כד"ד (כלומר הכא לענין עדות) והתנן כו' הרי בהדיא דלענין הקדש ס"ל לר"י תכ"ד לאו

כד"ד מטעמא דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט וס"ל לר"י דנקטינן לחצי דבוריה דאמר תמורת עולה ולא נקטינן לחצי דבוריה דאמר תמורת שלמים מטעם דאמירתו לגבוה כו' ואם כן ה"נ נימא הכי דנקטינן לדבורא קמא דגניבה ולא נקטינן לדבור' דטביחה כיון דאיתזמו אטביח' ואגניבה לא איתזמי ומשנינן ב' תכ"ד הוא חד אית ליה כלו' הכא איירי בתכ"ד דש"ר לתלמיד ותכ"ד דש"ר אית ליה אף לענין עדיות דלר"י לא מפלגינן בהכי והתם איירי בתכ"ד דכדי ש"ת לרב ותכ"ד דש"ת לית ליה לר"י אפי' בעלמא והשתא ניחא קושית התוספות ז"ל דרב אחא סבירא ליה כרבנן דר"י דע"כ לא פליגי עליה דר"י אלא לענין עדות ורבינו ז"ל לענין דינא פסק כותיה ולא מטעמיה אלא משום דאין חזרה בהקדש וכ"ת א"כ מנ"ל לרבינו ז"ל לומר דשאני הקדש משאר מילי הא ל"ק דהוכרח לומר כן מסוגיא דזבחים ד"ל ע"ב דקאמר ר"י התם דר"מ ור"י בהא פליגי דר"מ סבר מדהו"ל למימר תמור' עולה ושלמים וקאמר תמו' עולה תמו' שלמי' ש"מ מיהדר קא הדר ביה כו' יע"ש הרי בהדיא דר"מ ס"ל דחזרה לא מהני אפי' בכדי ש"ר לתלמיד דהא ודאי באומר הרי זה תמור' עולה תמור' שלמים ליכא שיהוי יותר מכדי שר"ל והיינו משום דאין חזרה בהקדש ועיין בס' מחנה אפרים ודוק ודע שמ"ש הרא"ש שם בפרק מרובה ולית הלכתא לא כר"מ ולא כר"י אלא קי"ל דאף בכדי ש"ת לרב תכ"ד כד"ד כונתו אליבא דר"י דכתיבנא לעיל דר"י ור"מ אית להו דחזרה לא מהני וס"ל להרא"ש דהיינו טעמ' דר"מ משום דס"ל בהא כר"י דתכ"ד לאו כד"ד ומש"ה כתב ולית הלכתא כר"מ ועיין בהרב מש"ל ה' שבועות פ"ב דין הנזכר שהביא דברי הרא"ש ז"ל וכתב ודבריו צ"ע ולע"ד לא ק"מ ואשתמיט מיניה סוגי' דזבחים דנראה בהדיא דהרא"ש אליבא דר"י קאי דקי"ל כותיה ודוק: